

לאורו

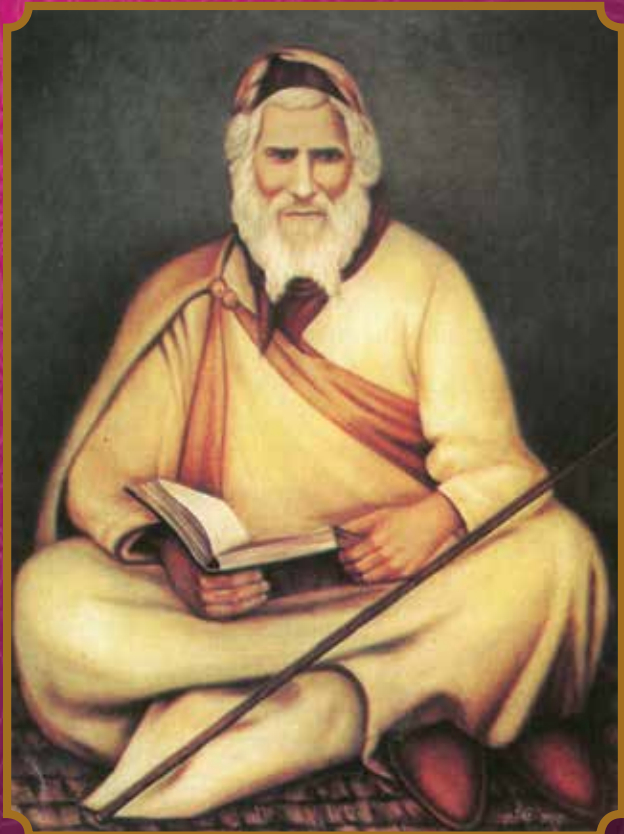
עיונים לאור תורתו של
מרן הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

גיליון
חגיגי

גיליון 110
פרשת ויחי ה'תש"פ

מרן הראי"ה קוק
מארח את
רבי יעקב
אביחצירא
זיע"א
לרגל יום הילולתו
שיחול השבוע
ביום כ' בטבת

אורות מן הצפון

אלדד יוסף פרי

הגשמת חזון הרב אצל חכמי צפון אפריקה

מציע שנחשוב מחדש. האור הגנוז, נמצא גם בחלק שכנגד ספירת ה"מלכות" החלק שנשנה בעל פה ואולי עבורנו, בני האדם, אף יותר מהצד הכתוב. צד הסוד איננו כתוב בתורה, רק רמזים יש בה. את הסוד אנו שומעים בעל פה, במסורת, כמו התורה שבעל פה כולה. הנבואה חבויה גם בצד ההלכתי של התורה והנפש יודעת להרגיש בזאת.

עוד בנושא זה ראה: אורות הקודש, חלק א, כג, כד.

הקריאה לסודיות

תורת הסוד הינה הרובד הגבוה ביותר שהאדם יכול לפגוש בחכמת הקודש, ככל שהדבר תלוי בו. מכאן ואילך, רוח הקודש, נבואה, בת קול וגלויים עליונים אחרים, כבר אינם תלויים בו ואינם זמינים לו לפי רצונו ואינם באים ביחס ישיר ללימודו ועבודתו. כשבית המקדש היה קיים, היה ניתן לחוות את גילוי השכינה. במצב בו ההנהגה הייתה גלויה כל כך, הייתה קיימת גם נבואה. רמת התקשורת בין התחתונים לעליונים הייתה שונה באופן מהותי מהמצב היום. "תניא, משמתו נביאים אחרונים חגי זכריה ומלאכי נסתלקה רוח הקודש מישראל ועדיין היו משתמשין בבית קול" (יומא, ט, ע"ב).

עם סילוק השכינה (בבית שני לא היה גילוי שכינה משמעותי) הסתלקה הנבואה והסתלקה רוח הקודש, אך עדיין נותרה תקשורת ישירה בין העליונים לתחתונים. ככל שהעמקנו בגלות התרבה החושך, עד שנדמה כי התקשורת היא חד כיוונית. התחתונים פונים מלמטה למעלה ואינם מקבלים תגובה הפוכה, מלמעלה למטה.

בגלות, מצב הרוח הלאומי ופניות הדעת של היחידים, לא התאימו לסודות העליונים. על כן, פשט התורה והצד הפרקטי שבה, הפך להיות חזות הכל. מכיוון שחכמת הסוד מתאימה ללימוד רק בארץ ישראל, היה אף חשש כי העיסוק בה יוליד רצון לעלייה לארץ ישראל אצל הלומדים ובכך, במחשבותיהם הלאומיות, הם יביאו אסון על שאר אחיהם שבגולה בניסיונם לדחוק את הקץ ולסיים את הגלות. בתודעה הגלותית היהודית צרוב היה אסון מרד בר כוכבא ובתקופה האחרונה, צרוב גם זיכרון משיח השקר, שבתאי צבי. כל אלה, הותירו את תורת הסוד ב"סוד". אך עד מתי יזנח החלק החשוב ביותר בחכמת הקודש? אומר הרב:

"כשמגיע האיש היחיד, וכן הדור, לאותו המצב שהופעתו הרוחנית כבר קרואה היא לפעולתה, אז אי אפשר לו להיות משביע את צמאונו ההכרחי בכל תוכן מוגבל, אם לא יהיה אותו התוכן בעצמו מוסר אותו אל תוכן רחב חפשי, שבו ירגיש את השיגוב הגדול שבשורש נטית נשמתו ממקור החיים שלה. ומתוך כך רזי עולם, רזי תורה, סוד ד', הולכים ונתבעים מן הדור"

(אורות הקודש, חלק א', עמ' ה).

דורנו זה חייב לעסוק בחכמת הקבלה כחלק מתהליך הגאולה הזורח ובא.

ביום שישי הקרוב, כ' טבת, יחול יום ההילולא של מרן "אביר יעקב", רבי יעקב אביחצירא זי"ע"א. אנו בטוחים שמרן הרב קוק זצ"ל שמח לארח בעלונו "לאורו" את רבי יעקב בכל שבת ולפנות עבורו מקום רחב היקף בשבת זו, לרגל יום עלייתו לגנוי מרומים. להלן מעט בדברי הרב שהתקיימו כולם (ועוד הרבה שלא נוכל להביא כאן) אצל חכמי צפון אפריקה בכלל ואצל מרן "אביר יעקב" בפרט.

איחוד ההלכה והאגדה אצל מרן הרב קוק זצ"ל

על אף שחיבוריו של הרב מחולקים לחלק הלכתי ולחלק אגדי, הרי שנקל למצוא אגדה כחלק מנימוקיו ההלכתיים וההלכה כחלק מביאוריו האגדיים. הרב מבהיר שהאחדות הזו היא המצב המקורי. ניתוק ההלכה מהאגדה הוא מעשה מלאכותי, שרווח בעם כתוצאה מהגלות בלבד. בשיעורים שמסר הרב בשעת רעווא דרעווין, ונכתבו לאחר צאת השבת על ידי ר' קלמן אליעזר פרנקל תחת השם 'שמועות ראי"ה' (עדיין בכתב יד. יצא כרך אחד לספרים בראשית שמות בעריכת הרב הדרי זצ"ל וממתין לעריכת שלושת הספרים הנותרים), אנו פוגשים בכל דרשה הלכות ואגדות יחד, כשהם משמשים בערבוביה, כביום נתינתם. האגדה משמשת הסבר להלכה וההלכה משמשת הבהרה ויישום פרקטי לאגדה. הרי מציאות האדם הראשון הייתה מטאפיזית. אם כך כיצד היו במציאות זו מצוות? על כרחך שהמצוות גבוהות יותר מהביטוי שיש להן במפגשן עם החומר. מאידך, המפגש של המצוות עם המציאות הפיזית מוליד הלכה, זו שמבהירה לנו, העשויים מחומר, את התוכן הרוחני הגבוה. ניתוק ההלכה מהמקור הרוחני שלה ומעבר ל"אמונה" בלבד, הוא יסוד הנצרות, כפי שהתפתחה מהמאה השלישית ואילך.

בגלות, נעשתה הפרדה מלאה בין ספרות ההלכה לספרות האגדה והקבלה, כאשר ספרות ההלכה הייתה החשובה שבהן. בכך התקיימה לשון הגמרא: "מאז שחרב בית המקדש אין לו לקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה" (בבלי, ברכות, ח, ע"א). מאז שהחל אור הגאולה להאיר, על עם ישראל להשיב את חלק האגדה למקומו. חלק זה, הכולל בתוכו את חכמת הקבלה צריך להיות ביסוד כל לימוד הלכתי והוא אף החלק הבכיר מבין השניים!

הרחבה בנושא זה, ראו: אורות הקודש, חלק א', עמ' כה.

איחוד הנבואה וההלכה

אם נקודת המוצא שלנו היא שיש פער בין הנבואה (ובכלל זאת התורה) לבין ההלכה (ובכלל זאת המשנה, המדרש והתלמוד) הרי שעלינו לשנות את תפיסתנו ולדעת שהדברים הם עניין אחד כולל. לאור הירידה שהייתה בבריאה מעת התכנון עד ההופעה במציאות, אנו מזהים את החלק הכתוב, חמישה חומשי תורה, כזה שצופן בתוכו את האור הגנוז בעוד התורה שבעל פה נתפסת כהסבר טכני מורחב לאמור בחומש. הרב זצ"ל

התגשמות חזון הרב אצל חכמי צפון אפריקה

חזון הרב זצ"ל בדבר לימוד חכמת האמת, איחוד ההלכה והנבואה, איחוד ההלכה והאגדה ועוד, התגשם אצל חכמי צפון אפריקה כדרך חיים. דרשות חכמי צפון אפריקה שילבו הלכה, אגדה, קבלה ושירה, ואווירת היום יום הייתה אפופת קדושה.

בולטים בהנהגת הציבור בדרך זו היו רבני משפחת אביחצירא בכלל ובראשם, רבינו הגדול "אביר יעקב", מרן רבי יעקב אביחצירא.

כתביו של רבי יעקב כוללים חיבור הלכתי: "יורו משפטין ליעקב", חיבורים על דרך הדרש, הרמז והקבלה ברובד הפשוט יותר והנגלה שלה, כדוגמת "פיתוחי חותם" וחיבורים בקבלה על הצד הקשה והנסתר שבה כדוגמת "מחשוף הלבן". ספרים נוספים מכילים דרשות וביאורים.

רוח הקודש שנחה על מרן אביר יעקב, הייתה מן המפורסמות והמופתים הרבים שגלגל הקב"ה על ידו, סופרו על ידי מאות ואלפי אנשים, כשחלקם עלה על הכתב. בימים אלה זוכה הדור להפצת כתביו של מרן אביר יעקב ולהנגשתם, הרבה בזכות הצאצא המפורסם לשם ותהילה רבי דוד אביחצירא שליט"א מנהריה.

תורת הראי"ה - לפרשת ויחי

הרב משה צוריאל
מחבר ומלקט "אוצרות הראי"ה"
וספרים נוספים

מדוע לא נקבר יעקב אבינו במצרים?

בבחינת ירידה לצורך עלייה; ומשום כך שאף יעקב להתחיל את הגלות מיד עם מיתתו, כדי לקרב את הגאולה שלאחריה, שכן כל זמן שגופו של יעקב נמצא במצרים, אי אפשר לה לגלות שתתחיל.

עניין נוסף: כאשר יעקב מבקש "וקברתני בקבורתם" - הוא מחזק את קנינו בארץ ישראל. במדרש (פרקי דרבי אליעזר, לח) מובא, שבשעה שחילקו עשו ויעקב את נכסי אביהם, שמו את כל הרכוש בצד אחד ואת ארץ ישראל בצד השני. "הלך עשו אצל ישמעאל להימלך בו. אמר ישמעאל: האמורי והכנעני אז בארץ, ויעקב בוטח לרשת את הארץ? אלא טול מה שהניח אביך, ואין ליעקב מאומה. לקח עשו כל הרכוש והניח ליעקב ארץ ישראל ומערת המכפלה". מדרש דומה מובא ברש"י (לבראשית ג, ה): "בקברי אשר כריתי לי בארץ כנען - שנטל יעקב כל כסף וזהב שהביא מבית לבן ועשה אותו כרי ואמר לעשו: טול זה בשביל חלקך במערה". כלומר: בקבורתו, קנה יעקב אחיזה בכל ארץ ישראל.

(על פי שמועות ראי"ה לפרשת ויחי, שנת תרפ"ט, תורת הראי"ה, ח"א, עמ' 201, בהוצאת אורות-אברהם).

"פקוד יפקוד" - פקידה כפולה

"על כן אמר "פקדתי" (שמואל א' טו) בעניין מלחמת עמלק) ולא לשון זיכרון, להורות על פקידה חלקית לשעתה ועיקרה של [מחייבת עמלק] תהיה נגמרת עוד לעתיד לבוא. וכמו כן, "פקד יפקוד" (בראשית ג כד) ד[פרשת] יוסף הוא גם כן, כי תכליתם של ישראל אי אפשר להיגמר בגאולת מצרים, שיש לישראל כמה עליות שצריך לזה תיקון העולם כולו, על כן, הגואל האמיתי [שיבשר להם] הוא דוקא [זה] שיודיע להם שאי אפשר להגיע להם עכשיו את כל התכלית כי אם חלק ממנו, שהוא הכנה על העתיד, על כן, קראו יתברך בשם "אהיה" (שמות ג יד) שמורה על העתיד שעתיד לאתגלואה" (מאורות הראי"ה, חנוכה ופורים עמ' קפג).

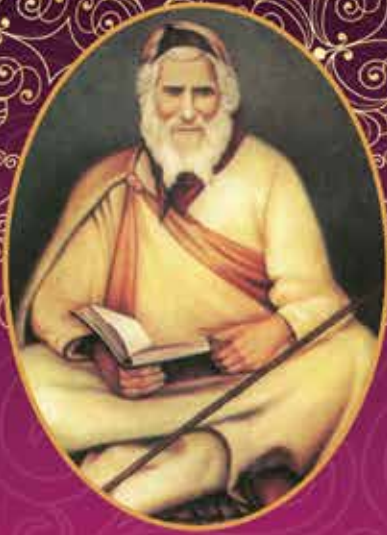
"אל נא תקברני במצרים. ושכבתי עם אבתי ונשאתני ממצרים וקברתני בקברתם" (בראשית, מז' כט-ל).

כאן, יעקב אבינו מבקש מיוסף לקבור אותו בארץ ישראל. גם יוסף, באחרית ימיו, יבקש בקשה דומה מאחיו: "וישב יוסף את בני ישראל לאמר: פקוד יפקוד אלהים אתכם והעליתם את עצמותי מזה" (בראשית ג, כה). יש לשים לב להבדלים שבין שתי הבקשות: יוסף מבקש להעלות את עצמותיו - משמע: בינתיים ייקבר במצרים. לעומת זאת, יעקב לא מוכן להיקבר אפילו באופן זמני במצרים, ומבקש להיקבר מיד בארץ ישראל. מה הטעם להבדל זה?

התשובה מבוססת על מאמר חז"ל (בראשית רבה צו, א): "למה פרשה זו סתומה מכל פרשיותיה של תורה? אלא מכיון שנפטר אבינו יעקב, התחיל שעבוד מצרים על ישראל". ואע"פ ש כמו כן אמרו (שמות רבה א, ח): "כל זמן שהיה אחד מהשבטים קיים, מאותם שירדו למצרים, לא שעבדו מצרים בישראל" - הכוונה היא שלא שעבדו את ישראל בעבודת לבנים וטיט, אבל שעבוד של מיסים וכיו"ב היה (דעת זקנים). עומק העניין הוא, כי כל עוד היה יעקב בחיים, לא תיתכן מציאות של גלות. גלות וגאולה הם שני הפכים. יעקב מסמל את הגאולה, כפי שנרמז בשמו המלא: "יעקוב" - שבו הוא לקח אות ו"ב"עירבון" על הגאולה (רש"י לויקרא כו, מב). ואמנם לכשתבוא הגלות, עדיין תתנוצץ בה הגאולה, וזה מתבטא באישיותו של יוסף.

תולדות חייו של יעקב רצופות צרות רבות, אבל בחינת שעבוד וגלות לא הייתה בהם. כל עוד הוא חי - אין שעבוד. אבל דמותו של יוסף היא סמל לגאולה שעודנה בתוך הגלות. הציווי על העלאת עצמותיו: "פקד יפקוד" כלול בתוך ההבטחה הכללית של "פקוד פקדתי אתכם" (תנחומא שמות, כא).

יעקב ביקש בצורה מוחלטת שלא להיקבר במצרים, אבל יוסף נטמן שם והמתין לעת פקידה. הקפדתו של יעקב נבעה מרצונו לזרז את תהליך הגאולה. אין גאולה כי אם אחרי תקופת גלות,

הכניסה
בלבוש
צנוע
בלבד

"לכבוד הקדוש רבי יעקב אביחצירא"

הזמנה

אני שמח להזמין להילולת המקובל האלוקי המלוב"ן

מרון ה- 'אביר-יעקב'

רבונו **יעקב אביחצירא** זיע"א

ההילולה תתקיים ב"אורו אירועים" מושב גאליה (ליד רחובות)

ביום חמישי אור לכ' בשבת תש"פ 16.1.2020 בשעה 20:00

בכניית

דברי תורה לכבודו של הצדיק

סעודת מצווה משובחת

הופעת הפייטן **דוד ויצמן** ולהקתו

כואו כשאחה,

אלדד יוסף פרי

אורות אברהם

מוסיפים אור

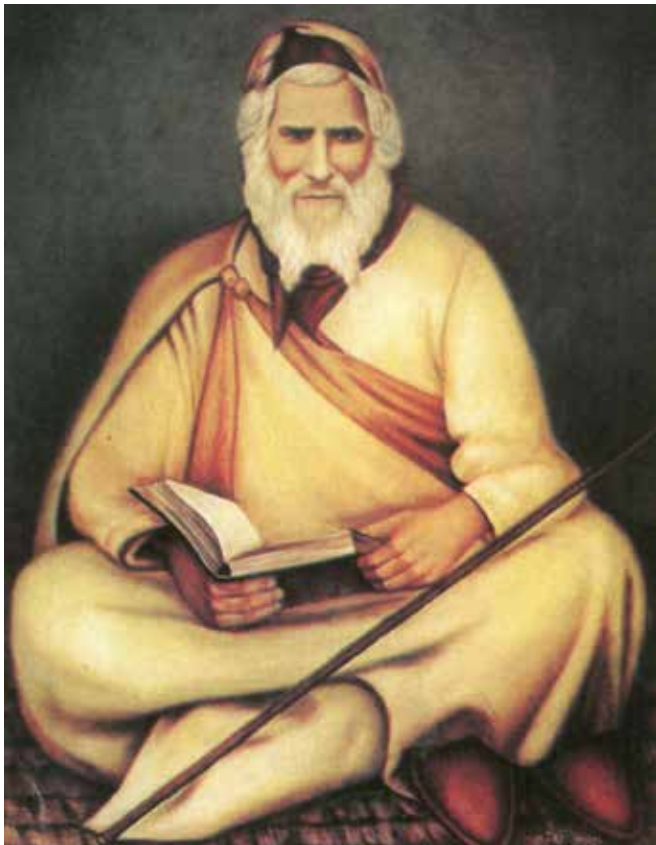

נא לאשר הגעה בטלפון 054-6989797

לקראת יומא דהילולא

של כ"ק מרן המקובל האלוקי הגה"ק המלוב"ן

רבי יעקב אביחצירא זי"ע

קהל ישראל שבעירנו, שנגלה לו אליהו הנביא זכור לטוב, ומור אבי זלה"ה היה תלמידו, והגיד לי ששמע מפיו רמז שבו ניכר בפשיטות שנגלה אליו אליהו זל"ט, ומור אבי ז"ל אמר לי הרמז, ופשוט בעיני שנגלה אליו אליהו זכור לטוב."

ניצני גדלות

משחר ימיו עלה והתעלה רבנו בקנייני תורה ובגדרי קדושה ופרישות, כאשר רוב תורתו רכש מפי אביו הקדוש שלימדו תורה מדי יום ביומו, שכן בני הנעורים בעיר מגוריו לא היו מתחנכים משחרותם לעסוק בתורה. כה נדיר הדבר, שכאשר נקלע שד"ר מארץ ישראל לבית אביו וראה את הילד עוסק בלימוד במסכת בבא-קמא, היה הדבר זר בעיניו ולא

הולדת צדיק

הלא ערשו ערש קודש, כאשר עוד קודם רדת נשמתו הגבוהה מעולמות האצילות, התבשר אביו הגאון הצדיק על האור הנשגב העתיד להתנוצץ בביתו.

המקובל האלוקי הגה"ק רבי יעקב אביחצירא זי"ע נולד כבנם של קדושים, לאביו הגה"ק רבי מסעוד זי"ע, רבה של תאפיללת, שהיה מגזע אראלים ותרשישים, בנו של הגה"ק רבי אברהם אביחצירא זי"ע, שזכה לגילוי אליהו הנביא זל"ט והתברך ממנו. מסופר, כי כששאל אליהו הנביא את רבי אברהם במה חפץ הוא להתברך, השיב לו: "אינני מבקש מאומה, זולת כוחה של תורתנו הקדושה ושלא ימות מי מיוצאי חלצי בחיי". בימים ההם, היתה זו ברכה נדירה, שכן היה החולי מצוי ואין בית אשר אין בו צרה של פטירה בגיל צעיר. נדיר היה רבי אברהם בכל ארץ מכורתו, שהאריך ימים ושנים ואיש מיוצאי חלציו לא נפטר בימיו. ביום בו התבקש לגנוזי מרומים, נפטרו מבני ביתו ארבעים וששה נפשות, ויוודע הדבר כי הגיע זמנם מכבר ורק בכוחו של צדיק נותרו בין החיים...

בבית דינו של רבי מסעוד, בתאפיללת שבקצהו הצפוני של מדבר הסהרה, הופיעו באחד הימים בני זוג שחפצו להתגרש. לאחר שסודר הגט כהלכתו וכתיקונו, התעכבה האשה המגורשת בביתו של הרב, עד שהבחינה הרבנית כי השמש שוקעת והערב מחשיך. בחששה לשלח את האשה לדרכה, הציעה לה ללון בביתם. באותו לילה נגלה רבי אברהם בחלומו של בנו רבי מסעוד ואמר לו: "דע, כי אשה זו שסידרת לה גט היום בבית דינך, עתידה היא להביא אור גדול שיאיר את העולם לשנים רבות, ואור זה צריך לצאת ממך וממנה יחד. ועל כן, המתן לה שלושה חודשים ושא אותה לאשה, ותזכו להביא לעולם את אותו אור טמיר ונשגב."

למרבה הפליאה, נגלה רבי אברהם בחלום גם לכלתו, אשתו הצדקנית של רבי מסעוד, ואף לה גילה את דבר האור הגנוז העתיד להתגלות. ויהי בבוקר ותיפעם רוחה ותעמוד על האשה האורחת לשכנעה שתסכים להיות צרתה, להיכנס לביתו של צדיק, לשבת בעירם שלושה חודשי המתנה, עד שישאנה הצדיק. ובהולדתו, נקרא שמו בישראל 'יעקב' על שם דודו מורו ורבו של אביו, הצדיק הקדוש רבי יעקב זי"ע, עליו כתב רבנו כהאי לישאנה: "קבלה בידינו אמתית וביד כל

בלימודם. אמנם עמד על טיבם של יהודים שהם יראים ושלמים ומדקדקים בהלכה, אך לא מצא שקדנים שעוסקים בעומק הסוגיות.

באחד הימים נכנס לבית המדרש וראה על אחד השולחנות גמרא מסכת חגיגה. דמעות החלו לזלוג מעיניו והוא נשא קינה בקול נהי: "חגיגה-חגיגה, מי הביאך הלום ומה מעשייך בארץ תלאובות זו? הרי בדד תשבי בבתי מדרשות אלו, מבלי שמישהו יגלול את יריעותייך ויבין את צוף אמרייך". בפנינת בית המדרש עסק רבנו בהוראת הדרדקי, והוא קם ממקומו וניגש אל החכם האורח ושאלו במליצה: "מדוע יקונן מר על מסכת זו ששמה 'חגיגה' ולא 'קינה'?" באו בדברים וראה רבי מרדכי כי הבחור הניצב לפניו בקי גדול הוא בכל מסכתות הש"ס - ואורו עיניו.

מששמע כי בנו של הרב המנוח הוא, קם והלך אצל פרנסי העדה ודיבר על לבם כי יכתירוהו שימלא מקום אביו ברבנות. אמנם בן תשחורת היה וזקנו לא התמלא, אך כלי מלא וגדוש בחכמה היה וראוי היה לכהונה הרמה. לא זו בלבד, אלא שהוא עצמו התיישב בריסאני - עיר מגוריו של רבנו - וקבע ללמוד עמו בחברותא. עם הזמן, הפך עצמו לשבת לפני רבנו כתלמיד ממש, ואף כשעקר מריסאני לעיירה שיפא המרוחקת שעתיים הליכה, התמיד לעמוד עמו בקשר. מנהג נהג רבי מרדכי, לשלוח מדי שבוע דגים לשבת לבית רבנו, באומרו כי ראוי הוא הצדיק שיעלו הדגים על שולחנו ויתקן את נשמות הצדיקים המתגלגלות בהם.

הוא שהיה תלמידו הראשון של רבנו, אך לאחר כמה שנים יסד רבנו את ישיבתו - הישיבה הראשונה בתאפילת - אליה נקבצו תלמידים מבקשי תורה מכל רחבי המחוז ואף מחוצה לו. מיישבתו יצאו בעלי תריסין, ורבים מהם שנעשו רבנים ודיינים, מורי הוראה ומרביצי תורה. לישיבתו העניק את השם 'ישיבת אביר יעקב', והיא המשיכה להתקיים לאחר הסתלקותו: בתחילה תחת הנהגת בנו הצעיר כ"ק מרן אדמו"ר רבי יצחק זי"ע הי"ד, ואחריו תחת הנהגת נכדו כ"ק מרן עטרת ראשנו אדמו"ר רבי דוד זי"ע הי"ד, ובדרכו המשיכו אחיו כ"ק מרן אדמו"ר רבי ישראל זי"ע ובנו כ"ק מרן אדמו"ר רבי מאיר זי"ע, שהעמידו תלמידים הרבה בכוחו ובדרכו של אותו צדיק נשגב.

ישיבת 'אביר יעקב'

נפוץ היה הפתגם במרוקו: "אם חריפות ופלפול הנך מבקש - במרקש תבקשם. אם אחר יופי ונוי אתה דורש - שים פעמיך לפאס. ואם בתורה קדושה וחסידות אתה חושק - בתאפילת תמצא מבוקשך". כי יהודי תאפילת הצטיינו בתומת יראתם, ורבים היו אנשים של צורה שנהגו בגינוני קדושה ופרישות, הרבו בתעניות ורגילים היו בתפילות ובתחנונים. ואם עד

האמין כי מבין הילד את פירוש המילות. ברם, הילד הפליא להשמיעו לא רק את ביאור מהלכי הסוגיות, אלא גם פלפל בחכמה בעומק הסברות.

משראה אותו חכם שמיטיב הילד ללמוד, התעורר בו רצון ללמדו תורה, והחליט להישאר בתאפילת לתקופת מה. את צרור הכסף שלח לארץ ישראל ואילו הוא נותר שם לזמן ארוך, וכל אותם הימים התאבק הנער באבק רגליו ושתה בצמא את דבריו.

למענו התברכו כד וצפחת

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זי"ע, כי מקובל במשפחתם, שזכה רבנו לגילוי אליהו בהיותו עלם צעיר לימים. היה זה באחת השנים ששרר רעב כבד בתאפילת, ובבית רבי מסעוד לא נמצא מאום להכין ממנו מזון. אמר רבנו לאמו, כי ייצא לרחובה של עיר לתור אחר מעט קמח לאפות ממנו לחם. הרבנית התקשתה

להאמין שימצא משהו, לנוכח הרעב הכבד, אך הילד שם מבטחו במכלכל חיים בחסד ויצא לרחובה.

והנה לעומתו אדם כושי, שכדוגמתו כמעט ולא נראה במרוקו, והוא רוכב על פרדה שמשני צדיה קשורים שקים סגורים. למרות היותו ילד, ניגש אליו הכושי והציע לו לרכוש ממנו חטים מובחרות. ומשמע שאדעתא דהכי יצא לרחוב, הלך בעקבותיו אל בית הוריו ושלח את הילד לקרוא להם. עד שנכנס הילד לביתו ונחפזה אמו לצאת כדי לעמוד על המקח ושלם תמורת החטים, הספיק הלז לקשור את הפרידה העמוסה לעץ שבחצר ונעלם. נטלו את הסחורה ושמרו על הפרידה, ובארבעת ימי השוק הקרובים הכריזו ברבים ולא נמצא דורש לאבידה. אזי הבין רבי מסעוד, כי מאת ה' היתה זאת ומשמים נשלח אליהו הנביא להושיעם בימי הרעב.

ראשית הנהגתו

בהתבקש רבי מסעוד לישיבה של מעלה, נותר רבנו יתום עול ימים, ולא עלתה על דעתו להתעטר בעטרת קודש. לפרנסתו שימש כמלמד דרדקי, בהורותו לילדים את קריאת האותיות למען יכירו את פסוקי התורה הקדושה ויידעו להתפלל מתוך סידור.

באחד הימים נקלע לתאפילת אחד מגאוני הדור, המקובל האלוקי רבי מרדכי בן שימול זי"ע, מחכמי אלג'יר ששמעו יצא בכל ארצות המערב. הוא חיפש מקום להתיישב בו, ובמסעו הגיע גם לתאפילת. אלא שאכזבה גדולה מילאה את לבו בביקורו במקום, שכן לא מצא בה חכמים המעמיקים

סדר יומו בקודש

על סדר יומו המופלא של רבנו, אנו למדים מהקדמת בנו השני, כ"ק מרן אדמו"ר רבי אהרן זי"ע, אשר הביאו בתוך הקדמתו לספר 'פיתוחי חותם', וזו לשונו:

"יום ליום יביע אומר, אמרות ה' אמרות טהורות, ולילה ללילה יחוזה דעת, ששה סדרי משנה בעל פה בפיו היו שגורות, בכל לילה ח"י פרקים

לומד בקדושה ובטהרה, וחוזר ולומד בדברי מר"ן ומור"ם ובפוסקים, והולך אל מקום דבריהם בגמרא, וקרוב לחצות ישן מעט שנת עראי ומשם ואילך נדדה שנת המלך.

"ויקם ויבוא אל תיקון רחל בבכי ובתחנונים, ומשם אל תיקון לאה בשיר ושבחה, לחבר האוהל להיות חוברות אשה אל אחותה כי כן ציוה המלך. ובעת הזה שערי רצון ושערי רחמים נפתחים, ושמונה שערי קדושה לפניו כאור זורחים, ו'עץ חיים' ו'מבוא שערים' בידיו מוכנים, לבוא במ אל הקודש לפני ולפנים, ומאור זוהר הקודש האיר אורו וגם זרח, ובו היה כגיבור לרוץ אורח, ובזוהר חדש ובספר התיקונים הנוראים, מהם עשה ייחודים וחדושים ורמזים וכוונות נפלאים.

"ובאור הבוקר כנשר על מצוות ציצית ותפילין ירחף, יפשוט ידיו ייקחם ולבית הכנסת הולך במהרה, להיות ראש העשרה, ותפילתו תפילת חסידים זכה וברה, ושם יושב ועוסק בתורה, כי שם היתה ישיבתו, ולקיום הנפש דווקא אכילתו ושתייתו. ויהיו ידיו אמונה עד בוא השמש במצות הצדקה, פיזור נתן לאביונים להשביע נפש שוקקה.

"הן כל אלה קצת מפעולות צדיק אחד מן הרמתיים, הרב הדומה למלאך שרף בעל כנפים, מרעיש הארץ כל העם עונים אחריו מקדש שקדושו שמים, רבין חסידא קדישא ופרישא, מו"ר הרב הגדול, מבצר עוז ומגדול, המקובל האלוקי המפורסם בשמו ובמעשיו הטובים, כמוהר"ר יעקב אביחצירא זצוק"ל".

גאון יעקב

בקי עצום בכל חדרי תורה היה רבנו, וכל שביליה נהירים וגלויים לנגד עיניו. כאמודאי המוליך משוטיו בים הגדול, ירד רבנו למים שאין להם סוף, מי תורה שהיא רחבה מני ים, כשהוא שולה ממעייני החכמה פנינים יקרים ומאירם בזיו יקרות, בצרפו אחת לאחת לפלפל בזרוע

עוזו בדברים העניינים במקום אחד ועשירים במקום אחר. די להציץ בספריו הקדושים, כדי לעמוד על כותבם שהיה בקי עצום ומופלא וכל רז לא אניס ליה. מסורת בקרב המשפחה

לאותה תקופה עיקר לימודם היה במקרא ובפסקי הלכה, מכאן ואילך נוספה חכמת העיון והפלפול, לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא.

מאות תלמידים למדו אצל רבנו, ובמרוצת השנים עלה מספרם כדי אלפים, שנכנסו להיכלה של תורה ויצאו מלאים וגדושים בחכמה טהורה. כפי שניתן ללמוד בספרי רבנו (בעשרות מקומות), סדר יומו של אדם מתחיל בקריאת שמע שעל המיטה, ואילו פתיחת היום היא בקימת חצות. אף בישיבתו של רבנו נהגו כן, להשכים בחצות לילה ולהתכנס לאמירת התיקון בבית המדרש, ובין חצות לתפילת ותיקין היו טובלים ועוסקים בתורה. לאחר התפילה ובטרם טעמו 'פת שחרית' קבע רבנו שילמדו 'חק לישראל'.

מחצית היום היו עוסקים בלימוד גמרא, ודרך הלימוד שהנהיג רבנו: בתחילה כיסו בניירות את פירוש רש"י הקדוש והתוספות, והיו התלמידים מתעמקים בלשון הגמרא בנסותם להבין בגפם את דברי האמוראים הקדושים. רק לאחר מכן היו מסירים את הניירות מצדי הדפים ומעיינים בדברי רש"י והתוספות, כדי לבחון עד היכן הגיע הבנתם. כך נפוץ הפתגם בקרב הלמדנים שיצאו מהישיבה: "קודם ראשי ורק לאחר מכן רש"י" ---

משעות הצהרים היו מתעמקים בלימוד 'ארבעה טורים' ו'שולחן ערוך', עד שעת בין הערביים, שאז היו מקדישים שעה ארוכה לעסוק בספרי מוסר ומשנת יראים, עד שהיו ספרי 'ראשית חכמה', 'פלא יועץ' ו'שבט מוסר' שגורים על לשונם. המופלגים והמצוינים היו סמוכים על שולחנו של רבנו, לקבל ממנו רזי וסתרי תורה, והם שהונהגו על ידו להעמיד את חייהם במשנתו הבהירה, הדורשת מן האדם לקדש את כל ארחותיו לתכלית אחת: לתיקון השכינה ולייחד קודשא בריך הוא עם שכינתיה.

בהנחילו לתלמידיו את דרך הלימוד, תבע שילמדו 'תורה לשמה', וכדרך שביאר רבנו האר"י הקדוש זי"ע: שיהא הלימוד לשם הוי"ה הרומז ליחוד קוב"ה ושכינתיה. וזו לשון קדשו בספרו 'פיתוחי חותם' (פרשת פקודי): "בא לרמוז ולהזהיר על הלומד תורה שילמדה לשמה. ולא יאמר אדם הריני לומדה לשמה, שהרי רבי מאיר עליו השלום נתן סימנים בהלומדים לשמה, ואם לא יהיו הסימנים ההם בהלומד, יבוש ויכלם וישוב לאחור וידע שאינו לומד לשמה, ויתחזק ויוסיף אומץ וקדשה וטהרה עד שיזכה ללמדה לשמה ויכירו בו סימני למוד לשמה... ותדע מי יבחין לך הדבר: התורה עצמה היא המבחנת ומודעת הלומדה לשמה. שהרי הלומדה לשמה מגלין לו רזי תורה ונעשה כמעין המתגבר ומלכשתו ענוה ויראה ומרחקתו מן החטא ומקרבתו לידי זכות וכיוצא, ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים. ואם התורה אותותיה ופעולותיה אלה על הלומדה לשמה, זהו סימן שלומדה לשמה - ואם לאו, לאו... שהקדוש ברוך הוא ציווה כך למשה שילמדו התורה לשמה, וכיצד הוא לשמה, שיכוון שהלמוד שהוא לומד הוא ליחדא קודשא בריך הוא ושכינתיה".

זמן מועט, הרים רבנו את ראשו וביקש קולמוס כי ברצונו להגיה את לשון התוספות ולהוסיף אי אלו תיבות.

לימים, כשנשאל רבנו (מפי בנו הבכור, סבא דמשפטים כ"ק מרן אדמו"ר רבי מסעוד זי"ע) אודות הגדולים שבחכמי מרוקו, כי ידע שרבנו מכירם היטב ממסעותיו, השיב לו: "ידע בני כי החשובים שבחכמי מרוקו הם רבי יצחק בן וואליד מטטואן, רבי יעקב אבטו ממארקש, רבי שאול בן דגן שבפאס ורבי יהודה אמויאל ממוגאדור".

הקדושה, שחיבר רבנו פירוש ארוך ונפלא בדרך מיוחדת על כל הש"ס, אך הוא נעלם ולא זכה העולם להתגלות אותו האור.

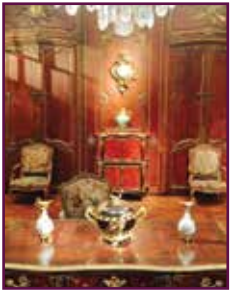
סיפורים רבים יש אודות גאונותו המבהילה, והנודעים שבהם מובאים כאן כפי שסופרו על ידי נינו כ"ק מרן אדמו"ר רבי מאיר זי"ע:

ידוע כי רבנו היה יוצא למסעות רבים בערי מרוקו ואלג'יר, להתדפק על דלתותיהם של עשירים ולהתרימם להחזקת ישיבתו הגדולה, וגם להביא כספי צדקה להושיע משפחות אביונים שהיו מרובים בתאפיללת. מסיבותיו הכמוסות, לא בכל מקום היה מגלה עצמו עם בואו, ולעתים היה מתעכב כמה ימי בהצנע ובהעלם עד שנודע לדרי המקום כי גדול שוכן בקרבם.

כך אירע בהגיעו לעיר טטואן, שם כיהן כרב העיר וכריש מתיבתא הגאון האדיר הישיש רבי יצחק בן וואליד (מהריב"ו) זי"ע, הנודע על שם ספרו 'ויאמר יצחק'. בשבת רבנו בבית האכסניה, נקלע לשם אחד מתלמידי ישיבתו של מהריב"ו, ורבנו פתח עמו בדברי תורה ונשא ונתן עמו בסוגיה הנלמדת בישיבה. אגב שיחתם, שמע רבנו מפי התלמיד, כי שאלות קשות מנסרות בחללה של הסוגיה הנלמדת כעת בישיבה. הרחיב רבנו בשיחו עם התלמיד אודות אותם ספקות, ואז נטל קולמוס ונייר ורשם מהלך פשוט המיישב את כל הספקות בחדא מחתא. שמח התלמיד מאד בגילוי של האור החדש הנמזג על הסוגיה והזדרז לשוב לישיבה. משראה מהריב"ו את כתב היד, זיהה מיד כי מתחת ידי רבנו יצא. הוא כינס את כל תלמידיו, הרצה בפניהם את המהלך המאיר שהגיעו במגילת סתרים זו, והכריז: "בטוחני כי סידנא רבי יעקב אביחצירא הוא הכותב. צאו ובקשוהו בכל העיר". יצאו לתור אחרי רבנו ומצאוהו שהוא מתכונן לצאת מן העיר. התחננו בפניו שייאות לבוא להיכלם ולפגוש את רבם הישיש. הסכים רבנו והגיע, והחלו לפלפל בדברי תורה עמוקים עד שנקשרה נפשם.

ובהגיעו פעם למארקש, חרדה כל העיר לקראתו ובין הבאים לקבל פני קדשו הגיע גם המרא דאתרא, הגאון הגדול רבי יעקב אבטו זי"ע, שהזמינו לבקר בישיבתו הרמה. בדיוק באותה תקופה היו חכמי הישיבה עסוקים בשאלה עצומה בדברי התוספות, ואף לא אחד מן החכמים שהצליח לעמוד על ביאורם. כמה ימים נמשך עיונם עד שנאלצו להסיק כי נפלה טעות בהעתקת לשון התוספות ויש להגיה ולהוסיף שתיים-שלוש תיבות. הלכו והוסיפו בכל הגמרות שברשותם את אותן תיבות, שנחסרו כנראה באותו דפוס. אחד הצורבים שחרף ושנון היה לא הסתפק בכך ומצא בביתו של אחד מעשירי העיר גמרא מדפוס אחר ומתוקן, ושם נמצא כי לשון התוספות נדפסה כתיקונה, ובכך ידעו כי האירו משמים עיניהם לעמוד על דיוקה של לשון חכמים. עתה החליטו כי ינסו את רבנו באותה שאלה. הלכו והביאו לפניו גמרא שאינה מוגהת וביקשוהו שיבאר את לשון התוספות. העמיק רבנו בעיונו עד כי נעשו פניו להבים ואגלי זיעתו ניגרו כפלגי מים, וזאת למרות ששרר קור גדול בחוצות. לאחר

בחדרי המלך הפנימיים

שקידתו ועמלו בתורת הנגלה, כעין מבוא והכנה היו לכניסתו להיכלות טמירים שבתורת הסוד, כפי שכתב ('פיתוחי חותם' פרשת נשא): "התורה יש בה ארבעה דברים, פשט דרש רמז סוד, וידיעת הסוד היא העיקר שידע האדם וכיר אלקותו יתברך וידע כיצד היא עבודתו, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום 'אשגבהו כי ידע שמי'.

וזה שאמר 'כה תברכו את בני ישראל' היא ברכת התורה, אמור להם שיעסקו בתורה עד שיזכו בכל חלקיה, וזהו 'יברכך ה' וישמרך' כנגד הפשט, 'יאר ה'' כנגד הדרש, 'ישא ה'' כנגד הרמז, 'ושמו את שמי' כנגד הסוד שהוא ידיעת שמו יתברך ממש, וכשיזכו לכל זה אז יואני אברכם".

העט שאינה יכולה לבטא אלא קמזוץ מהכרת הלב ותבונת הדעת, בוודאי שאין בה כוח להגיד את שהדעת אינה משגת. לא לנו ההגדרות, אף לא הנסיונות להגדיר, שכן מהלך ת"ק שנה חוצץ בין ארץ לשמים, ורבנו ראשו בשמים והשגותיו ברזים טמירים למעלה-למעלה הן. די לנו בציטוט כ"ק מרן אדמו"ר ה'בבא סאלי' זי"ע, ששמע מאביו הקדוש כ"ק מרן אדמו"ר רבי מסעוד זי"ע, שבשעה שהביא לאביו, רבנו, סידור שערך על פי כוונות האר"י הקדוש זי"ע, אמר לו כהאי לישנא: "ידע בני, כי כל מה שכתוב ב'עץ חיים' הוא אחד מני אלף ממה שצריכים לכוון. אם החדר הזה היה מלא מקורות רצפתו ועד קורות גגו בדפים כתובים בכוונות, לא היה בכך די כדי לכתוב את כל כוונות רבנו האר"י הקדוש. רק מי שזוכה, מראים לו משמים ומטעמים את לבו בסודות שאינם ניתנים להיכתב".

שיטה מיוחדת היתה לו לרבנו בלימוד חכמת הקבלה, ואת יסודותיה זכה לקבל בשחר ימיו מאביו הקדוש, כפי שנמסרה מדור לדור, מאבותיו הצדיקים הקדושים, עד לראש השושלת כ"ק מרן אדמו"ר רבי שמואל אביחצירא זי"ע, מחותנו והחברותא של גדול תלמידי רבנו האר"י הקדוש זי"ע, המקובל האלוקי רבי חיים ויטאל זי"ע. דרך זו שונה היא בחלק מן הכוונות מאלו שרשמו על ידי הגה"ק המקובל רבי שלום שרעבי זי"ע. באחד הלילות נגלה הרש"ש בחלום לבנו של רבנו, רבי מסעוד זי"ע, וביקש ממנו שישאל את

יד. ובעקבותיהם נחפזו ובאו כיתות-כיתות, ותרב הזעקה בתוככי ההיכל. לפתע הבחינו כי רבנו ניצב בפינתו, שקוע בתפילתו בדבקות צילאית. השתתקו ובהלה והחלו מסדרים על לשונם את בקשת המחילה והריצו על שהפריעו לאותו צדיק. משסיים רבנו וניגשו אליו חלוצי נעל לבקש מחילתו, התפלא על שלא שמע קול תגרה כלל ואינו יודע על מה הם סחים.

כיוצא בזה סיפר כ"ק האדמו"ר רבי אברהם אביחצירא זי"ע (בנו וממלא מקומו של כ"ק מרן אדמו"ר 'בבא חאק"י זי"ע ברבנות רמלה, וחתנו הגדול של דודו כ"ק מרן אדמו"ר 'בבא סאלי' זי"ע), ששמע מאנשי העיר פאס, שפעם נקלע רבנו לעירם וראוהו שקוע בתפילתו שעות רבות מדי יום. ביקשו לנסות את דבקותו, ונכנסו כמה אנשים והרימו קולם בסמיכות למקומו, ולא נראה כל שינוי על פניו. גדלה תעוזתם ונטלו רובה וירו ירייה בודדת בתוך ההיכל. כל הנוכחים אטמו אזניהם לקול הירי, ורבנו לא הבחין בכל הפרעה. חרטה עלתה בלבם והחליטו כי עליהם לבקש מחילה, אך רבנו גם בפשטות כי לא עלה קול המולה באזניו כלל.

נודע, כי באחד ממסעותיו על פני הארץ, יצא רבנו מפרנדה שבמדינת אלג'יריה בדרכו לשוב לתאפיללת, ובעודם בדרך הגיעה שעת המנחה. דא עקא, שהיה זה במקום סכנה ששרצו בו לסטים מזרי אימה לרוב. קודם שנכנסו לאותו מחוז, עצר העגלון את סוסיו והניח להם לפוש כדי שנת הסוס, וכל זאת כדי שיוכל להאיץ בהם בכפל מרוצה עד שיצאו מתחום הסכנה - והנה רבנו מורה לו שיעצור כי חמה עומדת בראשי האילנות ועליו להתפלל. לא הועילו הפצרות ותחנונים, ומה גם שטענו לעזמת רבנו שעדיין יש די שהות ואת הכנותיו יוכל להתחיל תוך כדי נסיעה, אך רבנו עמד על שלו ועצר את המרכבה לתפילה ארוכה, בניחותא ובשלווה, שכן מה לי הכא ומה לי התם - לפני מלך מלכי המלכים הוא עומד.

עבודת הקודש

עבודת הקודש שלו בכל מצוה ומצוה, אינה ניתנת לתיאור ולביטוי, ודי במנהגים שהשתמרו במשפחתו הרוממה ואף בקרב יוצאי תאפיללת כדי ללמדנו עד היכן היו מגיעות חומרותיו בדקדוקי הלכה.

כן שמענו מפי כ"ק מרן אדמו"ר רבי דוד חי אביחצירא שליט"א, את

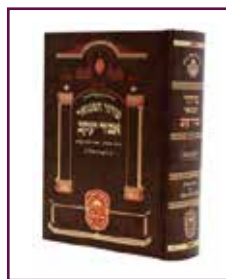
שהשמיעוהו אבותיו הקדושים, על אותה שמועה שהגיעה לאזני רבנו כי במארקש מתגורר סופר סת"ם מומחה וירא שמים, רבי יצחק אביטן שמו, וחומרות רבות הוא מנהיג בכתיבת התפילין ובהכנת בתיהן. ניצתה בלב רבנו אש קודש של תשוקה לדקדוקי מצוה, וקם ונסע בעצמו לרכוש לו תפילין. הוא לא שלח שליחים, שכן רצה לעמוד עליו בשעת המלאכה ולכוון עמו את אותן כוונות נשגבות ביחודא

אביו, רבנו, מדוע אינו הוגה בספריו. ויהי בבוקר ותיפעם רוחו ונחפז להסיח את דבר החלום באזני אביו. גם לו רבנו: "דע כי בוא יבוא אליך פעם נוספת, כי יבקש לשמוע גם את תשובתי. ובכן, אמור לו, כי חלוקים אנו בכמה דברים על דרכו ולכן אינני הוגה בספריו".

ועוד יסופר מפי קדשו: במשך תקופה ממושכת התאמץ רבנו לכתוב חיבור מקיף סביב הספר הקדוש 'עץ חיים', כשאת חידושו הוא רושם על שולי הדפים. משהשלים את הכתיבה והניח הקולמוס מידו, נשמט הנר מן המנורה ונאחזה האש בספר. עד שנחפז לכבות את הלהבה, היו קצות הדפים למאכולת אש. צער כבוש מילא את לבו, עד שגילו לו משמים כי אכן חפץ הקב"ה בחידושו אלו ולכן המתין לו שישלים את חיבורו, אך דורות אלו אינם ראויים להתגלותו של אור זה ולכן נלקח לגנזי מרומים.

ולנוכח סיפורים מעין אלו, שסיפרן כ"ק ה'בבא סאלי' זי"ע, הנמצא איש שיגיד כי בידו העט שתתאר את גביה ועומקיה, רחבה והיקפיה של חכמת המלך הפנימית.

עבודת התפילה

שעות ארוכות מדי יום ייחד רבנו לתפילתו, תפילה זכה וברה, שכן במשנת קדשו שנינו כמה נשגבת היא התפילה המקושרת ומלופפת בלימוד תורה לשמה, כלשון קדשו ב'פיתוחי חותם' (פרשת בראשית): "פשוט הוא, דאינה דומה תפילת שאינו עוסק בה לשמה לתפילת שעוסק בה לשמה, דזה שעוסק בה לשמה תפילתו קרובה להקדוש ברוך הוא, ומי שאינו עוסק בה לשמה תפילתו רחוקה מהקדוש ברוך הוא".

כל הבדל לא היה נראה עליו בתפילתו, בין אם התפלל בקרב קהל עם בבי כנישתא או בצדי דרכים בנדודיו מעיר לעיר. מרוב יראה ודבקות לא היה זע ממקומו, וכל חושו מנותקים מהוויות עולם ומלואו, בלתי לה' לבדו, ואין דבר בעולם היכול להפריעו מדבקותו. שעה תמימה ארכה תפילת העמידה, שלוש פעמים מדי יום ביומו, ושעה הכין עצמו קודם התפילה, ושעה נוספת ליתר חלקי התפילה. ואם היה בדרך, היה מקפיד לעצור בטרם יחל בכל הכנותיו ועד שכילה את תפילתו. תנאי זה הקדים לכל מי שנסעו עמו, כי מוכרח הוא לעצור לפרקי זמן ארוכים כדי לעמוד ולהתפלל לפני קונו.

שמענו מפי כ"ק מרן אדמו"ר רבי דוד חי אביחצירא שליט"א, ששמע מאבותיו הקדושים, שפעם התקוטטו שני אנשים ברחובה של ריסאני וצעקתם גדלה עד שהגיעו לכלל תגרת ידיים. נשמט הנרדף מפני רודפו ונמלט לתוך בית הכנסת, כי ידע שבמקום קדוש לא יעז רעהו להרים עליו

אחת שהיתה מצערנו וגורמת לו עגמת נפש רבה. באחד הערבים, כשיצאו הקהל מתפילת ערבית, נותר העלם אברהם בבית הכנסת ושהה שם בגפו. אזי, התגברה עליו הרוח והפילתו מתעלף ארצה. אחד מחבריו שחיפש אחריו מצאו בבית הכנסת באפיסת כוחות וכמעט שדימו שאין בו רוח חיים. רצו וסחו את צרתו בפני רבנו, והוא זימן את אחד מחשובי החכמים שהיה בקי בסגולות וקמיעות וביקש שילך ויניח קמיע מסוגל על הבחור. לאחר זמן באו להגיד לרבנו שהקמיע לא הועיל. קם רבנו ויצא מביתו לבית הכנסת, ומשניצב בפתח ההיכל התעורר הבחור וקם ממקומו. נטלו רבנו והוליכו לביתו.

כאשר עמדו רגליו של הבחור לפני מפתן הבית, יצאה ממנו הרוח, כי לא היתה מסוגלת להיכנס במעון קדשו של הצדיק. אזי, נשמע קול הרוח שהוא מתריס בתלונה כנגד רבנו ושואל מה רצונו הימנו. "ומה רצונך מתלמידי?" השיב רבנו בשאלה, והרוח סיפר דברים כהווייתם: בשעה שאתה מתפלל, נאספים לבית הכנסת שלך אלפי רבבות נשמות נידחות ורוחות שאינן מתוקנות, וכולן מבקשות תיקון במחיצתך, ואדחכי והכי יש להן הנאה רוחנית מתפילתך. מקום בחרתי לי בבית הכנסת ושם אני מגיעה בקביעות, כדי למצוא שעה של קורת רוח בשיטוטי בין העולמות. מקום זה היה ריק, בירכתי ההיכל, עד שבא בחור זה ודחקני משם. ניסיתי למצוא מקום אחר, אך לא נותר מקום פנוי בכל ההיכל. בכל מקום, מן המסד ועד הטפחות, או שניצבים מתפללים או שנדחקים נשמות. ברוב כעסי עליו החלטתי להיכנס בתוכו, להציק לו ולייסרו, כדי שיחלה ויפסיק לבוא לתפילה. או אז, כשיצא מדעתו ואדע שאינו יכול לשוב לבריאותו, אעזוב אותו ואשוב לבית הכנסת ואתפוס את מקומו.

הורה רבנו לרוח שיעזוב את הבחור ויחדל מלהציק לו, ותמורת זאת הבטיח כי יקצה לו מקום בבי כנישתא, כדי שיוכל להיות נוכח בכל תפילותיו, והוא יכוון עליו להביאו לידי תיקון. לאחר מכן נכנס רבנו אל הבית וכתב קמיע מיוחד, אותו הורה לבחור שישא על גופו עד שיבריא לגמרי.

למרבה כאבו של הבחור, לא ארכו ימיו הטובים. לאחר תקופה קצרה של שקט, שבה הרוח ותקפתו בהצקות קשות ומייסרות. התפלא רבנו וניגש אל הבחור וקרא בצעקה אל הרוח: "הלא הבטחת שתעזוב אותו ומדוע שבת אליו? האם מילה שלי אינה יקרה בעיניך?! הרי עכשיו מסוגל אני לנדותך ולהרחיקך מלבוא בכלל ישראל לעולמי עד ובכך תאבד לנצח בלי תיקון". החל הרוח לבכות וסיפר גופה של עובדא: בשעה שישב רבנו לכתוב את הקמיע, התפלל הוא לקדוש ברוך הוא שיורה למלאך השכחה שישכיח ממנו את אחד השמות, בכדי שייפגם הקמיע ולא יגן על הבחור ממנו. את תחינתו לבורא עולם שטח, כשהוא תולה זאת בתענוג הגדול שהיה לו בשעה שהצדיק סח עמו. עורג הוא בתשוקה אדירה שהצדיק ישוחח עמו שוב, ולכן התחנן לבורא והתקבלה תפילתו, ומכוח כך לא הועיל הקמיע והיה

שלים. הדרך הארוכה, בת מאות-מאות קילומטר, על גבו של חמור, כשמדי יום ביומו הוא נעצר לכמה עצירות לתפילה, וכל אותם ימים עליו להיעדר מבית מדרשו - וזאת בשעה שהוא בעצמו ידע את כתיבת הסת"ם (כאשר יוכיח ספר התורה הקדוש אשר כתב רבנו בכתב יד קדשו, בקיימו בפועל את מצות "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת") - וכל זאת מתוך חביבות של מצוה בכל פרטי דקדוקיה.

לימים, נודע מפי הסופר עובדה מרעושה אשר אירעה תוך כדי כתיבת התפילין: רבנו הורה לו סדרן של כוונות אשר עליו לכוון בכל אחת מן התיבות, ובפרט בשמות הקדושים שבפרשיות התפילין. הדבר עלה לו בעמל רב, שכן היה עליו להכין נפשו בהכנה גדולה, ללמוד עניינים עמוקים שבתורת הקבלה ולשאת תפילות מיוחדות מדי יום ביומו. אבל רבנו הסכים להכפיל את שכרו עשרת מונים, ובלבד שישלב את כוונותיו במעשי ידיו. והנה, כשהגיע לכתוב את אחד השמות האחרונים שבתפילין, נטרדה מחשבתו לענין אחר ושכח לכוון את הכוונה הרצויה באותו שם. עד שהבחין בדבר, כבר היה השם כתוב והכוונה חסרה. שקל וטר בינו לבינו, עד שהחליט להעלים הדבר ולהסתפק בכך שיתר השמות נכתבו בכוונה הראויה. ברם, משנטל רבנו את הפרשיות המוכנות, בחנם בדקדוק וראה שאכן הם כתובים בחזן וביופי שאין שני לו, ואז הגיע לאותו שם והחל מתבונן בו בעיון במשך כמה דקות, עד שקבע כי בשם זה לא כוונו הכוונות כדבעי. וכדרכו בקודש, שלא להחשיב כלל ממון לעומת דברים שבקדושה, הודיע על אתר לסופר, כי מוחל הוא על כל ההוצאה הכבדה ומבקש הוא שיתחיל שוב בכתיבת הפרשיות מרישא ועד גמירא.

המעשה הבא אירע בעת ששהה בעיר אל-ג'אדידה הסמוכה לקזבלנקה: באישון לילה פרצו גנבים לבית האכסניה בו שהה רבנו ונטלו את אמתחתו, ובתוכה הטלית והתפילין שהיו יקרות מאד. בעל האכסניה נבעת לנוכח האבדן הגדול, אך רבנו נותר שליו וביקש שיקראו שני בחורים שאין מורך בלבבם, כדי לשלחם להביא את הדברים מהמקום בו הם מונחים. פירט להם רבנו את הדרך אשר עליהם ללכת ביער הסמוך, וציין את המיקום המדויק בו יחפרו וימצאו את החבילה שהוטמנה שם. למותר לציין, כי בבוקרו של יום המחרת הניח רבנו את תפיליו אשר הובאו לו.

תיקון הנשמות

עדות שמימית אחת נמסרה על שגב תפילותיו של רבנו, כפי שנרשמה מפי תלמידו, בעל המעשה, רבי אברהם מרסינו עליו השלום, מיוצאי תאפיללת שהרחיק והתיישב בְּדְבֵדוּ עיר הכהנים:

בבחרותו, כשחבש את ספסלי ישיבת אביר יעקב, נכנסה בו רוח

וּצְדָקָתוֹ עִם יִשְׂרָאֵל

מופלא היה רבנו במתן צדקה לעניים, מכספו הוזיל על קצה גבול היכולת ואף להתרמת אחרים היה מוסר נפשו, שכן יצא למסעות ארוכים, שנמשכו שבועות וחודשים בהיטלטלות מייגעת בדרכי חתחתים, בהשליכו חייו מנגד ובמוסרו נפש, למען הביא רווחה לאביוני עמו המתגוררים בתאפילת. גם בעת שעבר בערים

ועיירות במחוזותיה השונים של מרוקו, נהג רבנו להפריש מכספי הצדקה ולחלק לעניי המקום.

פלא מופלא הדבר, שרבנו עצמו הזיר עצמו מהנאת ממון, ומיאוס היה חש מהכסף, עד כדי כך שלא היה נוטל המטבעות בידו אלא פושט מטפחת בד ובתוכה היו מניחים את המעות. ואף בכך לא היה לו די, אלא שעם שובו לביתו היו מוריקים את הכסף לקופתו של גבאי הצדקה ומיד היו מכבסים את המטפחת, לבל יותר בה ריח של כסף.

מגוריו בבית פשוט ב'מלאח' - הרחוב היהודי - שבעיירה ריסאני, כשהוא מצטמצם בהוצאותיו וחי בפשטות גדולה. עד כדי כך, שכאשר מצא פעם מעיל עליון חדש, אמר: "אין לי מה לעשות בבגד נוסף" ושלח את אחד מאנשי שלומו שיתן את הבגד לפלוני העני שהבחין בבגדו שהוא קרוץ.

לא רק עם עניים עשה צדקות למכביר, שכן עם כל יהודי היטיב ובפרט בעת שהתבקש להציל עשוק מיד עושק ולהשכין שלום בין איש לרעהו. באחת הפעמים שיצא לדרכו, פרצה מריבה בין שני יהודים ובתוך שעה קלה רבתה המהומה. אחד החכמים שחשש מאסונה של מחלוקת, תפס לשני הנצים והעלה אותם על כרכרה, ומיד יצאו לדלוק אחר מרכבת רבנו. על אם הדרך השיגוהו, בלבו של יער עבות, מקום שומם ומסוכן שאנשים אינם עוצרים בו אף לא לשעה קלה. אולם רבנו לא הסכים להמשיך בדרכו והורה לעצור, וישב שם בין העצים לדון בין שני הנצים ולהשכין ביניהם שלום. כשניסו להעיר כי מקום סכנה הוא, השיב: "אין סכנה גדולה ממחלוקת, וכל סכנה אחרת נדחית הימנה".

באחד הימים נכנס אצל רבנו יהודי פשוט שלפרנסתו עסק במלאכת החייטות. במשך השנים נודע כחייט מומחה ואף בבית המושל זימנוהו מעת לעת שיתפור בגדי נוי למושל ולבני ביתו. בו ביום, סח בבעתה, נקרא ליטול מידות לתפירת בגד נאה, ולחרדתו גילה כי את המידות עליו ליטול מיהודי מסכן שהחליט להמיר דתו ולהתאסלם. ביקש המושל לערוך טקס רב רושם ולשם כך הורה שיתפרו לאותו איש נידח בגד לתפארת. החייט היהודי התקשה להאמין כי מתחת ידו ייצא בגד של נוי ליהודי מומר, ומתוך שלא ידע את נפשו בא לרבנו להסיח צרתו. נטל רבנו פיסת נייר ורשם עליה כמה מלים, נתנה לחייט

באפשרותו להיכנס שוב לבחור.

נטל רבנו את הקמיע ונדהם לראות כי אכן, כדברי הרוח, נשכח ממנו אחד השמות בשעת הכתיבה. אזי הורה לכל הנוכחים כי ייצאו מן החדר, כי דבר לו לשוחח עם הרוח בלי שאיש לא ישמע, וכך הסתגרו שעה ארוכה. מני אז, לא ידע הבחור הצקות ושב ורווח לו.

עֲבוֹדַת הָאֲכִילָה

נכד היה לו לרבנו, בן בתו הצדקנית מרת אסתר ע"ה, כ"ק האדמו"ר רבי יחיא אדהאן ז"ע, שבקטנותו זכה להתחנך על ברכי רבנו, כשמכל הנכדים זכה לקרבה יתירה עם בן דודו, כ"ק מרן עטרת ראשנו ז"ע הי"ד. העיד עליו כ"ק מרן אדמו"ר 'בבא סאלי' ז"ע, שקדוש ופרוש היה

ונהג בעצמו תעניות וסיגופים קשים, וכתב עליו: "כל הכתוב במגילת תענית קיים זה", ואף העיד עליו שבמשך חייו התענה 'תענית הפסקה' משבת לשבת לפחות מאה פעמים, מלבד התעניות הקבועות בכל ימי שני וחמישי, עד כדי כך שבאחת השנים התענה ברציפות שתי תעניות הפסקה, בשבועות סמוכים אהדדי, בימים הלוחטים של חודש תמוז. רבי יחיא היה מראשי 'ישיבת אביר יעקב', כי בו בחר 'בבא סאלי' לעמוד על ימינו בהנהגת הישיבה לאחר הריגתו על קידוש השם של כ"ק מרן עטרת ראשנו.

וכך סיפר רבי יחיא לבן דודו, כ"ק מרן אדמו"ר 'בבא חאקיי' ז"ע, שפעם הזדמן לו לרבי יחיא ונקלע לכפר נידח במחוז מרוחק שבמרוקו, והוזמן לסעוד על שולחנו של אחד מנכבדי המקום, אך הוא דחה את ההזמנה. חשש בעל הבית כי מסרב הוא לסעוד אצלו מפני שאינו סומך על כשרות המאכלים המוגשים בביתו, והתרעם עליו: 'הלא זקנך הקדוש היה רגיל לאכול אצלי מדי עברו בכפר זה'. השיב לו רבי יחיא: "בוודאי שאינני מגיע לקרסוליו של מור זקני הקדוש ואנכי עפר ואפר לעומת שגב מדרגותיו בקודש. אולם, הוא זכה שמשמים יודיעו לו על כל דבר מאכל אם כשר הוא, ואילו אני אין לי על מי לסמוך". נענה בעל הבית ואמר: 'כיון שכך אמרת, תא ואשמיעך מעשה גדול שאירע בביתי עם זקנך הצדיק' - וסיפר: פעם העמידו על שולחנו עוף שלם, שנצלה בשלמותו, כאשר אפילו את ראשו ורגליו לא ביתרו לגמרי מגופו לאחר שחיטתו. משהועלה המגש על השולחן, הפטיר רבנו ואמר: "הלא עוף זה חי הוא". התפלאו, כי מימיהם לא שמעו על עוף שנותר בחיים לאחר שחיטה וצלייה. הראה להם רבנו, כי לא נשחט העוף כדבעי וממילא דומה הוא בעיניו כעוף חי שאינו ראוי לאכילה.

ישראל הוא". ככל שנשמעו הדברים בלתי מובנים, שלח רב העיר לבדוק אחרי ה'חכם' ונמצא כי מתחזה הוא, גוי שהתחפש ליהודי ואסף ידיעות רבות בתורה כי לצוד את הבריות ולהשיג מעות.

ככל היוצא מפיו - יעשה. גם מלים שנאמרו כלאחר יד, עשו רושם ופעלו פעולה גדולה בשמים. יסופר, כי פעם נכנס ובא אצל רבנו יהודי אחד מתושבי העיר ותלונה בפיו על גבאי הצדקה. הללו התדפקו על פתחו ואמרו כי אוספים הם צדקה למטרה חשובה, וכפי שהנהיג רבנו בעיר היו גבאי הצדקה שמים את יכולתו של כל אדם ומשיתים עליו את הסכום שעליו לתת, ובהיכנסם אמרו כי משיתים הם עליו סך חמשת אלפים מטבעות זהב. נבהל האיש ואמר כי אין בידי סכום שכזה ומימיו לא העריך עצמו בכגון דא, והם בשלהם. משהתחנן בפניהם, גילו לו כי בימים האחרונים עמדו מאחורי דלת ביתו בכמה הזדמנויות ושמעוהו שהוא מונה מטבעות זהב לאלפים. והיהודי בשלו, כי לא מטבעות זהב היו אלו, אלא פרסות מתכת, שכן לאחרונה עלה בזכיונו לרכוש ולהביא פרסות סוסים לגדודי הצבא.

שמע רבנו את דבריו ואמר: "אם קבעו גבאי הצדקה את הסכום הזה, בוודאי משמים ישלחו לך את מלוא הסכום. גם אם כעת אין לך, בטוחני שיהיה לך". לא יצאו ימים אחדים והאיש נושע בדרך פלאית: בעת שהביא לממונה בצבא את פרסות הסוסים, חישב עם קונוהו לפי מטבע זהב אחת לכל עשר פרסות, ונמנו כל הפרסות ונמצא שהביא חמשת אלפים פרסות. נתן לו הלה אישור בכתב, בכדי שיגש לגזבר הצבא ויקבל את התשלום המגיע לו, ובטעות רשם שהביא חמשים אלף פרסות - ונמצא שכרו חמשת אלפים מטבעות זהב. מילאו לו שקים גדושים במטבעות זהב, חמשת אלפים במספר, והלה עשה דרכו בשמחה הישר לבית רבנו כדי להעניק את כל הכסף לצדקה.

כשביקר רבנו בעיר תְּלִמְסָאן שבצפון אלג'יריה, ניגש יהודי פשוט ואביון בין העוברים בסך להקביל פני קדשו, וביקש מרבנו שייאות לבוא לביתו. הנוכחים, ראשי הקהל ופרנסיו, גיחכו ואמרו לרבנו כי הלה עני מרוד, אבל הוא מתעקש שיכנוהו 'העשיר'. נמצא שלא רק עני בממון הוא כי אם גם עני בדעת. השיב רבנו, כי למרות זאת לא יכלים את פני האיש ויסור לבקר בביתו. כשעמד לצאת מן הבית, האציל רבנו ברכתו בחמימות: "יהי רצון שכשם שמכנים לך שם 'העשיר' כן תזכה להתעשר באמת". ויציאת צדיק עשתה רושם, ולא איחרה הברכה מלהתקיים.

אם נבוא להאריך ולספר את כל סיפורי המופת שנקשרו באותו צדיק, יכלו דפים רבים בטרם נקיף את אותן שמועות שהועתקו מדור לדור. מעשי הנסים נגעו לחיים שנפדו ממוות, לעקרות שנפקדו וחולים שקמו ממיטות חוליים, אנשים שמצבם נדמה כלאחר יאוש ואור חדש נגה עליהם.

ברם, עד לפני כיובל שנים התגורר באשדוד שריד למופת גלוי של רבנו. היה זה יהודי שבצעירותו זכה להצטרף

והורה לו שיתפור את הבגד ובין קפלי הבד המכסה את הראש יטמון את אותו פתק.

בהגיע היום, הלבישו את מחלצות הנוי לאותו יהודי מומר והוליכוהו לבימת הכבוד אשר הוקמה בחצר בית המושל. משהגיע הרגע שעליו להשמיע את דברו, אחזתו רעדה בכל גופו והחל לזעוק 'שמע ישראל' בקול גדול. נמלא המושל כעס והאשים את האיש כי להתל בו ביקש מלכתחילה, והורה שיהרגוהו מיד. בערבו של יום הביאו את גופתו של היהודי לעוסקים בטהרת המתים, והוא נקבר בשולי בית העלמין. עוד באותו לילה הורה רבנו שיוציאו את גופת האיש ויעתיקוה לקבר אחר. וכאשר חזה בחכמתו כן אירע, שכן כל אותו הלילה לא שככה חמת המושל ולמחרת בבוקר הורה שיוציאו את הגופה ויחללוהו בבזיון. משנמצא הקבר ריק, בערה חמתו של המושל להשחית והוא שלח לקרוא לרבנו - רבם של ישראל.

משהתייצב שליחו של המושל בבית רבנו להגיד כי קרוי הוא אל המושל, השיב רבנו בניחותא: "אם חפץ הוא לשוחח עמי, יבוא נא לכאן ואשמע את דבריו". כעס המושל ושלח שליח נוסף להתרות ברבנו, כי יד לאל ידו להרע לו ולכל קהילתו. אף אז לא נענה רבנו, אלא אמר לשליח שישב לשולחו כדברים הללו: "אם יתעקש המושל שאגיע לביתו, אעשה כמצוותו ואבוא. אך עליו לדעת, שבכל פסיעה שאפסע בתוך ביתו ימות אחד מילדיו ובני ביתו". לא האמין המושל כי יכול בשר ודם לחולל דבר שכזה, ובעזות שלח כמה חיילים שביאו את רבנו על אתר. תשע פסיעות הספיק רבנו לפסוע בתוך ביתו של המושל. תשעה ילדים קבר האיש בו ביום. ובקושי הסכים רבנו שלא יימנו הפסיעות שפסע בדרכו החוצה ---

מחולל ישועות

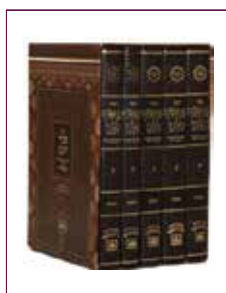
סיפורי המופתים שנקשרו בשמו של רבנו, ממקורות מהימנים סופרו, איש מפי איש, ובפרט בקרב בני המשפחה הקדושה. מרגלא בפומייהו של נכדו ונינו - כ"ק מרן אדמו"ר 'בבא סאלי' זי"ע וכ"ק מרן אדמו"ר רבי מאיר זי"ע - להשיח מגדולתו, תוקף עזוזו ונפלאותיו אשר הראה למבקשי ישועה שחילו פניו בסילודין, כמו גם אודות עיני הבודלח וצפייתן למרחקים ולדורות.

כששהה פעם בעיר מארקש, עלה חכם אחד לדרוש לפני הקהלה והיו נוטפות דברי פלפול ואגדה, ערבים לאוזן ומתוקים מדבש ונופת צופים. בעוד הקהל רווה נחת ומתענג על דברי התורה, הביעו עיני רבנו מורת רוח גלויה. משנסתיימה הדרשה והקהל התפזר לביתו, לחש רבנו על אזנו של רב העיר, הגאון הנודע רבי יעקב אבטו זי"ע: "אמנם הפליא בפלפול, אבל מסופקני אם מזרע

בחפציו לגזול את כתבי היד. משלא מצאו את הגליונות האבודים, החלו ראשי העיר ופרנסיה מנחמים אותו ומתנצלים לפניו על דבר היעלמות הספרים, אך הוא לא היה מודאג כלל ובשובה ונחת השיבים: "מכבר ביקשתי מבורא עולם, שאם אין הספרים שנכתבו על ידי ראויים ונכונים להפיצם בישראל, שייעלמו ממני. הנה הראוני משמים אות וסימן, כי אין ספרי ראויים וכי מוטב להם שלא נכתבו כלל". עודם מדברים והנה מתפרצים לאכסניית רבינו ארבעה יהודים שידועים היו שעל בכירי כנופיית הגנבים שבעיר הם נמנים. מבלי להקדים מילות נימוסין וכמו לא ראו שכל חכמי העיר וגדוליה ניצבים במקום, השתטחו הללו לרגלי רבנו וביקשו את סליחתו על שהעזו לשלוח ידם בחיבוריו הקדושים. לפליאת הנוכחים סיפרו, כי בעת בריחתם ממקום הגניבה ושללם בידם, הגיעו לנחל החוצה את העיר, אולם אך הציבו רגליהם בתוך מימי הנחל, מיד עלו וגאו המים עד שאיימו להטביע אותם עם מטלליהם. אך הוציאו רגליהם ממימי הנחל והניחום על שפתו, נחו המים מזעפם. משנשנה הדבר כמה פעמים, הבינו כי יד ה' היתה בם, להורות להם שדרכם לא תצלח וכי כתבי ידו של רבנו שומרים את משמרתם לבל יגנבום.

למנין התפילה של רבנו והשלימו לעשרה, ורבנו שמח בו מאד ובירכו שיאריך ימים עד למאה ועשרים שנה. כמעט מאה שנים חלפו מאותה ברכה, ולאחר שמלאו לו מאה ותשע עשרה שנים ונכנס לשנת המאה ועשרים נפטר האיש לבית עולמו. בדומה לו, התגורר באשדוד יהודי נוסף שזכה לשרת את רבנו, בעת שנזקק לסיוע בחציית אחד הנהרות, ואף הוא התברך באריכות ימים ושנים. כ"ק מרן אדמו"ר רבי מאיר זי"ע נהג לפקוד את ביתו של הישיש מעת לעת, עד שהשיב נשמתו לבוראו בגיל מופלג מאד.

כתבי קדשו

אמנם תחת פארות אילנו העצום של רבנו הסתופפו יהודי מרוקו וארצות צפון אפריקה הסמוכות לה, אך את פירותיו המבורכים נתן בעטו לכלל ישראל. אפשר ואת כוחו שיקע רבנו בתריסר ספריו הקדושים - בבחינת 'אנא נפשי כתיבת יהיבת' - כי אם יחפוץ אדם להתקשר בהנהגתו,

יפנה אליהם וירוהו נפשו מבאר מים חיים. וכסוד הנהגתו ששילבה גדלות שגיאה ופשטות נעימה, כהאי גוונא עשויים ספריו מלאכת מחשבת, כלחם אבירים שכל אדם מוצא בו טעם אחר. המבקש להחיות נפשו במילי דאגדתא והשואל לנקר גידיו בדברי מוסר, המחפש עומק חידושי תורה והעוסק ברזין דרזין - כולם ימצאו מבוקשם בספריו הקדושים, שבשפתו הבהירה ובלשונו הערוכה גנו אור נשגב בלבוש פשטני ובכיסוי דרשני.

המתוודע לחקר תולדותיו, כיצד היה עסוק וטרוד כל הימים בעוד הנהגת הציבור, יתפעם שבעתיים לנוכח היקפם העצום של כתביו הקדושים, אשר אין הדעת סובלת איך מסוגל בן אנוש להספיק כ"כ הרבה. אין זאת אלא שנכתבו הספרים ברוח הקודש, בהארה שמימית שנועדה להאיר את חשכת הדורות האחרונים בעקבתא דמשיחא.

מני אז שראו ספרי רבנו אור עולם - במרוצת ט"ו השנים שלאחר הסתלקותו לגנוי מרומים - המה מצויים לכל דורש, להשביע נפש שוקקה ולהרוות צמאון המשתוקקים להתבשם מניחוח אמריו. משתעשעים חכמים בנועם זיום ומשכילים מתענגים על צוף אמריהם, ואף פשוטי עם הוגים בהם ומרוויים נפשם באותם רעיונות נאצלים, המשרים על לומדיהם קדושה עליונה ומביאים בלבם יראת ה' טהורה.

חביבות רבתי היתה לו לרבנו לספריו הקדושים, עד כי תדיר היו גלילי הכתב תחת ידיו, גם כשיצא למסעות ארוכים על פני הארץ, כדרכו לצאת ולבוא במחנות ישראל. אף יסופר מעשה שהיה:

באחד ממסעותיו, כשהגיע רבנו לעיר אחת וקיבל בה כבוד גדול, ולפתע גילה שמאן דהוא פרץ לאכסנייתו ושלה יד

הדפסת הספרים

לרוב חששו כי בשמים לא מסכימים שידפיס את ספריו וידפיסם בין הבריות, מאן רבנו למסרם לבית הדפוס. בניו הקדושים, שעניניהם שזפו את כתבי ידו וידעו להעריך מהות ערכם, הפצירו בו לא אחת שימסור את הכתבים להדפסה, אך נתקלו בסירוב.

בנו בכורו, כ"ק מרן אדמו"ר רבי מסעוד אביחצירא זי"ע, מספר בהקדמתו לספרים, כי ביקש פעם את רשותו להתחיל להשתדל בהדפסת הספרים. את דברי אביו הגדול הוא מגולל בזה הלשון: "שמע בני! הט אוזנך ושמע אמרי והקשב דברי לעשותו - כי חס ושלום, לא להתגדל ולעשות לי שם עולם אני עובד עבודתו, כי דווקא לשם השם ולעילוי שכינתו, ומה גם כי אוכל לידע אם הם לרצון לפני כבוד מלכותו". ומסיים רבי מסעוד: "על כן טוב אשר כתב וחתם והצנע לכת עם אלוקיו בתוך ביתו, ועד כי אחרי מותו, ותהיה מקובלת ורצויה עבודתו ודתו, ואז יסכים בעל הרצון למי שיקיים מצוותו, ויפקידהו על פקודתו".

ואם נאים הדברים בלשונו המוזהבת של רבי מסעוד, הרחיב לבארם בנו כ"ק מרן אדמו"ר 'בבא סאלי' זי"ע - מאשר שמע מאביו - שכשביקש מרבנו להדפיס את הספרים, אמר לו, כי לא ידפיס את ספריו עד שיסתלק לעולם האמת, שם יראה אם רצויים הספרים ומקובלים לפני מלך מלכי המלכים, אזי יבוא אליו בחלום ויורהו על

לספרי רבנו. להסכמת חכמי ירושלים, צירפו חכמי חברון וחכמי טבריה את הסכמותיהם, הן-הן ההסכמות המעטרות את כל ספריו הקדושים.

הבטחות רבות פיזר רבי מסעוד, שפקד ישועות על רבים מאחינו בני ישראל אשר התנדבו לסייע במלאכת הקודש, עד שהיה העם מרבים להביא די והותר. בהקדמתו לספרים הקדושים, האריך בדבריו להמשיך ישועות על העוסקים במלאכת הקודש, תוך שהוא מזכיר את שמותיהם של אחדים מגדולי התורמים, כמו יהודי העיר פייג' שהרימו תרומה גדולה במיוחד והתברכו בלשון הזו:

"מלך עוזר ומושיע, משגיח ומופיע, ולכל חי רצון משביע, ורחמיו על כל מעשיו אינו מונע, רואה כליות ולב ומחשבות אדם יודע, זעקת הדל וצעקתו שומע, תאוות אדם נגדו ואם בשפתיו לא יביע, לפניו נגלו כל תעלומות ועל זמן לכל חפץ קובע; וכאשר עלה ברצונו הטוב להריק עלי מטובו להשפיע, הגם שהרכיב אנוש לראשי ובתוך המים והאש היית טובע, גלגל עלי המון רחמיו הרבים להצילני מטיט המים ומחום האש וחובותיי יפריע, וידריכני בדרך ישרה והוציאני למרחב והכין פעמי לעיר תהילה פייג' יע"א, ומנוחה לעצמותי הרגיע, ונתן חניי בעיניהם ומצאתי חן וחסד בזכות אבא מארי זצללה"ה, וכל אחד מהם היה אצלי אח ורע, ונתן בלבם להריק עלי ברכה עד בלי די וכל הנותן משתעשע, ישלם ה' פעלם בזה ותהי משכורתם שלמה בבא בביטול כל מרשיע, צדקתם עומדת לעד באין פושע, יצו הא-ל ישועתם במפגיע, כל אחד מהם למה שצריך שכר טוב יגיע, ויקוים מאמר רבותינו ז"ל לוו עלי ואני פורע. אלה דברי הדל ורזה, חדל ונבזה, בכור יעקב".

ברבות השנים, אפשר דרא וכל ספרי רבנו יצאו לאור בהוצאות רבות ומהודרות, והמיוחדת שבהן בשנים האחרונות ביצירת הפאר המהודרת מבית מכון 'עוז והדר', שהושיבו ישיבה על קברו, צוות עורכים נרחב של תלמידי חכמים ומלומדי חכמת הרז, שהעמידו ביאורים ומקורות על דברי קדשו. בנוסף ראו אור כמה ספרי ליקוט מדברי תורתו, ולאחרונה יצא לאור הספר הנפלא 'תורת אביר יעקב על דרך הפשט', בו לוקטו דרושים ומאמרים מאירי עיניים ע"ד הפשט, מסודרים לפי מדורים ומוגשים בלשון קדשו הצחה והברה של רבנו, ובכך נסללה דרך קרובה לכל החפץ לרדות דבש לפיו.

הסתלקותו וקבורתו

כל ימיו השתוקק רבנו לעלות לארץ ישראל, לחונן את עפרה וללמוד תורה באוירה המחכים. חמש פעמים תכנן לצאת לדרך, עד שהגשים את משאלתו לעזוב את מקומו ולצאת בדרכו לעלות לציון ברינה, אך אל ארץ הקודש לא בא כי התבקש לגנוזי מרומים בעודו בדרך.

הדפסתם והפצתם ברבים. ואכן, לאחר הסתלקותו לשמי רום, בכ' בטבת תר"מ, נגלה רבנו לבנו בכורו וזירזו למהר בהדפסת הספרים, יען כי רצויים הם לפני ה'.

גם כשהחלו לעסוק בהדפסת הספרים, חשו העוסקים במלאכת הקודש, כי ממקום מושבו בישיבה של מעלה, מהיכלו המרומם שבגן עדן, אגב השתעשעותו בהיכל קודשא בריך הוא והנאתו מזיו השכינה, פקוחה עינו של הצדיק על המלאכה ועל העושים בה, כאשר יסופר להלן.

מאחר ולאחר הסתלקות רבנו התמנה בנו בכורו לישיב על כסאו ולהנהיג את צאן מרעיתו, הוטל איפוא עיקרה של מלאכת הקודש על בנו השני, רבי אהרן זי"ע, שבמסירות נפש התעסק בהבאת הכתבים לבית הדפוס. גם יתר האחים הקדושים, יוצאי ירך יעקב, עסקו בסידור הכתבים ובגיוס ההון הדרוש להוצאתם לאור עולם, כשלאחר מכן יצאו לארץ ישראל להדפיס את הספרים, בכוונה עלומה אשר היתה עמם בחשקם להדפיס הספרים דווקא בארץ ישראל.

כמה מחשובי רבני ירושלים חברון וטבריה סמכו ידיהם על ספרי רבנו וכיבדוהו במכתבי המלצה, שכן חוששים היו בניו הקדושים שאין חכמי ארץ ישראל יודעים את שמו הרם והנישא בארצות המערב, ולפיכך ביקשו לעטר את הספרים בהסכמותיהם. ברם, הסכמות אלו לא ניתנו אלא לאחר שמשמים נגלה רבנו לאחד מגדולי החכמים והורה לו להסכים על ספריו, כאשר יסופר:

אותו חכם, שכסתו מוטלת בין גדולי ירושלים ודברו נשמע בכל בתי מדרשותיה ומעונות חכמיה, היה החכם הראשון אליו פנה רבי אהרן. על שולחנו הניח כמה עלים מתוך כתבי היד של אביו הקדוש והיו אלו תשובות מספרו 'ורו משפט' ליעקב. ביקש מהחכם הלז שיעלעל בדפים ויעמוד מתוכם על גדולתו של מי שכתבם. החל החכם מעיין בגליונות והבחין שבאחת השאלות חלק רבנו על אחד מגדולי הפוסקים שבדור הקודם. שלח החכם לקרוא לרבי אהרן ואמר לו, כי לא יכול לתת הסכמה לספר שכזה. מכוח אותה הסיבה, אמר החכם, כי אף ישתדל אצל שאר הרבנים שלא יסכימו להביא אותו לבית הדפוס. כלילה ההוא, הגיע רבנו במראות הלילה והתגלה לפני אותו חכם, ויאמר לו כדברים האלה: "מדוע ציערת את בני שהגיע לבקשך הסכמה על ספרי? וכי בחנת אותי ואת אותו הפוסק, כדי שתדע לקבוע מי מאתנו ירד באמת לחקרה של תורה?! ועתה, דע לך, כי איני מזיקך לכבוד התורה אשר למדת, ואני דרכי עמי מעולם להיטיב לכל אחד ואחד מישראל באשר הוא. אולם, חי נפשך, אם לא תלך מחר אל בני ותחזור בכך מכל אשר דיברת היום..." התעורר החכם מחלומו, כשהוא שטוף זיעה ולא יכול לשוב ולתת תנומה לעפעפיו. עם שחר, שיגר את חשבו תלמידיו שיקראו לרבי אהרן ויביאוהו למעונו, ובהיכנסו לחצר הבית יצא לקראתו וריצהו בדברי פיוסים ומחילה, על כי לא ידע את שגב מעלת אביו הקדוש. בו ביום הושיב את כל חכמי בית דינו וכתבו הסכמה נלהבת

אגרת את דבר המעשה וחתמו לעדות (האגרת נמצאת בגנזי מכון 'בן צבי' בירושלים', וכן כתב הגאון הגדול רבי עובדיה הדאיה זצוק"ל בספרו 'שו"ת ישכיל עבדי' יו"ד סימן כד).

ויכוח ניטש בין פרנסי דמנהור למנהיגי קהילת אלכסנדריה, שרצו ליטול את רבנו לקבורה בעירם, שכן אלכסנדריה עיר גדולה ומלאה חכמים ויהודים כשרים, ודמנהור עיירה קטנה וענייה שתושביה היהודים מעטים ופשוטים. קמו כמה מיהודי אלכסנדריה שגברתנים היו וכבר נטלו את המיטה והעלוה על גבי מרכבתם לקחתה לעירם, אלא שמיד החלו גשמי זעף לרדת, ואדהכי והכי הזדרזו כמה מיהודי דמנהור והשיבו את המיטה לחזקתם. באותו רגע פסקו הגשמים, לתדהמת כל הנוכחים שראו בכך אות ממרומים. אלו שלא שמו לבם למופת הגלוי, ניסו שוב ליטול את המיטה, אך עד מהרה נוכחו לראות כי התחדשו הגשמים. לאות ולמופת נקבעה עדות בפיוט המפורסם 'אערוך מהלל ניבי' (שחיבר הגאון המקובל רבי יעקב נ' עטר זצ"ל, חבר בי דינא דקהילת המערבים בירושלים עיה"ק) בשורות אלו: "טרם יום נסיעתו, צוה קהל עדתו, בדמנהור קבורתו, לא ישנו אמירה: רצה גבר חבירו, להוליכו לעירו, שמים התקדרו, וירדו גשמי אורה: חדל י-ה להושיע, כי רוב גשם הופיע, לא יכלו להסיע, ארון ברית התורה".

לימים, כאשר ביקשו להעלות את עצמות רבנו לקבורה בארץ ישראל, סירב נכדו כ"ק מרן אדמו"ר 'בבא סאלי' זי"ע בכל תוקף. סיבה לדבריו גילה, כי לא לחינם נטמן רבנו באותו מקום, אלא לפי שהיה שם מקום עבודה זרה, שהיה בכוחה לעלות ולהסתיין ולעורר קטרוגים על עם ישראל, וידע רבנו כי קבורתו בהאי אתרא תבטל את כוח הקליפה הרעה ותגן על עם ישראל. וכן היה רגיל 'בבא סאלי' להזכיר, כי מדרומה של ארץ ישראל טמון רבנו במצרים, ומצפונה טמון ראש השושלת, הגה"ק רבי שמואל אביחצירא זי"ע, שמקום מנוחתו בשכונת ג'ובאר שבדמשק.

במרוצת השנים נקשרו במקום אגדות רבות על ישועות פלאיות שזכו להן יהודים שפקדו את הציון הקדוש, העתירו בתפילה וערכו הילולות לכבוד הצדיק. גם גויים שפקדו את המקום ונשאו תפילה לאלוקי היהודים -נושעו, וכתוצאה מכך למדו לשמור על המקום, ולימים אף הניחו לשפצו ברוב פאר והדר.

לקראת יומא דהילולא, כאשר מתעוררים רגשות הקודש להתקשרות בדרכו של אותו צדיק וקדוש, אשר הורה דרך בספריו הקדושים, מייחלים הכל להתברך בזכותו אשר תגן עלינו ועל כל ישראל אכי"ר.

הדרך ממרוקו למצרים ארכה כשנה ומחצה, כשבכל מקום שדרכה כף רגלו של רבנו, יצאו כל בני העיר לקבל את פניו וללוותו כבדת דרך. וכך סיפר כ"ק מרן אדמו"ר 'בבא סאלי' זי"ע, כי בכל עיר שהגיע אליו רבנו, היו מגיעים עשירי המקום ומוריקים את ארנקיהם על שולחנו. והוא, לא שינה מנהגו וחילק כל כספו לעניים ורשים. כך התברכו עניי הקהילות במרוקו אלג'יר ותוניס, שפרנסם רבנו ביד רחבה.

אף לא אחד מפמליית רבנו לא העלה בדעתו, בהגיעם למצרים, כי הגיעה שעת פקודתו של רבנו להתעלות לשיבה של מעלה. רבנו בחר את מקום חנייתו לקראת שבת קודש פרשת 'ויחי יעקב בארץ מצרים' (דוק ותשכח, כי תיבות 'בארץ מצרים' הן אותיות 'אביחצירא') בעיירה דמנהור הקרובה לאלכסנדריה. בליל שבת קודש, כשהגביה רבנו את כוס הקידוש, כבה אחד הנרות. ראה בכך רבנו סימן והפטיר: "אם כן, תשוב הנשמה למקומה" - ויחרד לבם של כל הנוכחים.

בראשון בשבת חלה רבנו ונפל למשכב. הרופאים שהוזעקו אל מיטתו לא הצליחו להבריאו ומצבו הלך והחמיר. ביום חמישי נראה היה שהגיעה שעתו, אך רבנו הרגיע את בני הבית ואמר: "נותרו לי אי אלו תיקונים לשבת הקרובה ועדיין לא באה שעת להסתלק". ואכן, חלה הטבה מסוימת במצבו עד כי ביום ראשון בבוקר הורה רבנו שיפתחו את דלתות הבית וקיבל את החפצים להתברך מפי קדשו. לאחר שכילה לברך את העם, קרא לשניים מתלמידיו שהיו עמו בפמלייתו, הורה הם על סדרי הטהרה והקבורה, וזאת לאחר שהתנה עמם וקיבל הסכמתם שלא יאריכו ימים אחריו. לאחר שסיים לצוותם, קרא שיר השירים בנעימה ואמר את הוידוי.

משנסתלק רבנו, קמו שני התלמידים ושאלו את פרנסי דמנהור אם יש בית עלמין בעיירה, כי הורה רבנו שלא יטלטלוהו מחוץ לדמנהור אם יש בה מקום להיקבר.

על פי הוראת רבנו, שני תלמידיו הצטוו לעסוק בטהרתו לבדם, ואיש לא יסייע להם. בתחילה לא ידעו שני התלמידים כיצד יצליחו לאחוז בגוף הטהור ולהורידו לטבילה ולהעלותו מבלי שיישמש מידיהם, אלא שקיוו לרחמי שמים שיצליחו במשימה הקשה. לתדהמתם, כשניגשו להורידו לטבילה חשו כי רבנו מסייע בעדם כחי הנושא את עצמו ולא נדרשו כלל למאמץ. משיצאו וסחו את המאורע הפלאי לחכמי המקום שהמתינו בחוץ, קמו אזניהם ולא האמינו להם. משראו שעדות השמיעה אינה מתיישבת על דעתם של חכמי מצרים, הכניסום פנימה ובסילודין ביקשו מרבנו שיוכיח את אמיתות דבריהם. מיד התיישב רבנו, הנפטר, על מיטתו, ונשכב שנית. משנוכחו רבני המקום בנס המופתי, קמו וכתבו עלי

השקעה שעוד ילמדו עליה

החלה
הבנייה

דירות 2 חד' החל מ-
699,000 ₪

GITAM BBDO

יש השקעות שאסור לכם לפספס!
הזדמנות אחרונה להשקעה מעולה
בדירות סטודנטים להשכרה, במתחם
הנחשק פרי פלייס ברחובות המתחם,
הסמוך לפארק המדע, יכלול גם שטחי
מסחר, אולם קונגרסים ובית מלון.

שרי נדל"ן
מקבוצת אלדד פרי

***5066**
הדמיה להמחשה בלבד. ט.ל.ח.

—PERI—
PLACE
השקעה חכמה

יוצא לאור ע"י:

רח' הרב צבי יהודה 12 ירושלים | טלפון: 02-6524793
דוא"ל: Mercazarav@gmail.com

אורות אברהם
מוסיפים אור

כתובת: רח' גולדה מאיר 7, קומה 1, בית עליאש נס ציונה | טלפון: 054-6989797 | דוא"ל: orotavraham@eldadperi.co.il | אתר: www.orotavraham.com
עריכה: תודעה יהודית - הרב שי הירש | עימוד ועיצוב: אליגטור עיצובים | ייעוץ פדגוגי - ד"ר רונאל עטייה ('אורות ישראל')
לקבלת העלון בווצאפ: 054-6989797

הגיליון מוקדש לע"נ ר' אברהם בן פריחה ז"ל • מרים בת זוהרא • רבי שלום בן יקות • ר' יוסף בן תמו ז"ל • ר' יעיש בן אסתר ז"ל
• ר' אברהם בן לאה ז"ל • יואל בן מינדלה ז"ל • סופיה בת בלה